

Sygn. akt VI U 434/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Janusz Madej

Protokolant – starszy sekretarz sądowy Dorota Hańc

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2022 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: W. W. (1)

od decyzji : Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 3 lutego 2022 r. nr (...)

w sprawie: W. W. (1)

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

z udziałem : Przedsiębiorstwa (...)

Spółki z o.o. z siedzibą w B.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

1) oddala odwołanie;

2) zasądza od powoda W. W. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa prawnego.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 434/22

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 3 lutego 2022 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. stwierdził, że W. W. (1) jako pracownik u płatnika składek P.W. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia 2 lipca 2021 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że W. W. (1) został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego przez płatnika składek jako jego pracownik od dnia 2 lipca 2021 roku, a już w dniu 21 września 2021 roku stał się on długotrwale niezdolny do pracy. W złożonych imiennych raportach miesięcznych ZUS RCA płatnik składek wskazał następujące podstawy wymiaru składek: 7/2021 – 7.636,36 złotych, 8/2021 – 8.000 złotych, 9/2021 – 5.333,33 złotych i w okresie 10/2021 – 12/2021 – 0 złotych. Uwzględniając zapisy na koncie rozliczeniowym oraz roszczenie o wypłatę zasiłku chorobowego organ rentowy powziął wątpliwości co do

zasadności zgłoszenia w/wym. do ubezpieczeń społecznych i wszczął w tym przedmiocie postępowanie wyjaśniające. W trakcie tego postępowania ustalono, że Prezesem Zarządu (...) (...) Sp. z o.o. jest żona W. K. W., która jednocześnie posiada 98% udziałów spółki, a W. W. (1) jest zastępcą Prezesa Zarządu tej Spółki. Umowę o pracę z W. W. (1) podpisała K. W. jako Prezes Zarządu Spółki (...). Do jego obowiązków w związku z zajmowanym stanowiskiem glazurnika/płytkarza miało należeć: izolacja i przygotowywanie ścian, podłóg i okien, obmiar, przygotowywanie podłoża, materiałów, kładzenie płytek, glazury, terakoty, listew wykończeniowych, wykańczanie powierzchni, sprzątanie po wykonanej pracy. Oprócz umowy o pracę strony sporządziły dokumenty w postaci karty szkolenia wstępnego, zakresu czynności pracownika i listy obecności. Co więcej, fakt wykonywania pracy przez W. W. (1) potwierdził też w pisemnym oświadczeniu jeden świadek w osobie J. K. (1), który to jest jego teściem. W. W. (1) zamieszkuje wspólnie z żoną i teściem. Zdaniem organu rentowego strony nie przedłożyły żadnych konkretnych dowodów, faktur, umów dotyczących zleceń na wykonywanie prac, które to miałyby potwierdzić fakt wykonywania pracy przez W. W. (1) na stanowisku glazurnika. Ponadto w oświadczeniu z dnia 28 stycznia 2022 roku K. W. wskazała, że stan majątkowy spółki nie pozwalał na zatrudnienie pracownika. Organ rentowy dodał również, że W. W. (1) był już wcześniej zatrudniony w (...) (...) Sp. z o.o. w okresie od dnia 1 grudnia 2017 roku do dnia 31 marca 2021 roku, z czego faktycznie przepracował około trzech miesięcy, a resztę okresu zatrudnienia bądź to pozostawał niezdolny do pracy bądź przebywał na urlopie bezpłatnym. Wobec powyższego – w ocenie organu rentowego – z uwagi na brak wiarygodnych dowodów potwierdzających fakt świadczenia pracy przez W. W. (1) w ramach umowy o pracę zawartej z (...) (...) Sp. z o.o. należało uznać, że umowa o pracę była czynnością pozorną, została podpisana w zamiarze stworzenia fikcji zatrudnienia (nie w zamiarze faktycznego realizowania obowiązków pracowniczych) celem uzyskania przez W. W. (1) korzystnych dla niego świadczeń z ubezpieczenia społecznego kosztem innych uczestników systemu ubezpieczeń społecznych. W tym stanie rzeczy organ rentowy uznał, że brak było tytułu prawnego do zgłoszenia w/wym. do ubezpieczeń społecznych w okresie wskazanym w decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył W. W. (1), zaskarżając ją w całości. W uzasadnieniu odwołania wskazał on, że stanowisko organu rentowego co do fikcyjności stosunku pracy jest bezzasadne. Nadmienił, że jest on pracownikiem P.W. (...) Sp. z o.o., posiada odpowiednie wykształcenie do wykonywania powierzonych mu obowiązków pracowniczych, ma tytuł mistrza glazurnictwa i kwalifikacje do nauczania zawodu. Oświadczył, że powierzone mu w ramach umowy o pracę zawartej z ww. Spółką prace wykonywał na terenie firm: (...) HANDEL Sp. z o.o., D. T., J. K. (1). Dodał, że z żoną K. W. nie łączą go żadne interesy finansowe, albowiem istnieje pomiędzy nimi ustrój rozdzielności majątkowej, a J. K. (1) jest dla niego osobą obcą. Wbrew twierdzeniom organu rentowego nie zamieszkuje on wspólnie z J. K. (1). Dodał, że był w Spółce jedyną osobą zatrudnioną na stanowisku glazurnika, albowiem w czasie pandemii był problem z pozyskaniem osób do pracy, a było mało zleceń na wykonanie prac glazurniczych. W jego ocenie wysokość ustalonego w umowie o pracę wynagrodzenia za pracę była odpowiednia do posiadanych kwalifikacji zawodowych i rodzaju wykonywanej pracy. Nie było to wynagrodzenie wygórowane. Oświadczył też, że mimo, że Spółka nie posiadała finansowych możliwości zatrudnienia pracownika, to jednak zatrudnienie pracownika było niezbędne do realizowania zadań Spółki. Odwołujący wskazywał dodatkowo, że w ciągu miesiąca jest on w stanie wyremontować dwie łazienki, z czego Spółka uzyskalaby przychód około 24.000 złotych. Wynagrodzenie odwołującego było pokrywane z pożyczek zaciągniętych przez Spółkę. Odwołujący oświadczył również, że z uwagi na sytuację na rynku pracy i brak zleceń, rozchorował się i leczy się psychiatrycznie. Nie ma środków do życia, gdyż organ rentowy wstrzymał mu wypłatę zasiłku chorobowego. Do odwołania dołączył dokumenty mające w jego ocenie potwierdzić posiadane kwalifikacje do wykonywania pracy na stanowisku glazurnika oraz faktyczne wykonywanie obowiązków na rzecz P.W. (...) Sp. z o.o.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz o zasądzenie od odwołującego się na swoją rzecz zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, podtrzymując stanowisko zaprezentowane w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

W ocenie organu rentowego dokumenty dołączone do odwołania nie stanowią wystarczającego dowodu na fakt wykonywania pracy przez W. W. (1). Nie wskazują one na konkretne rezultaty pracy odwołującego. Brak jest zatem bezstronnego i niebudzącego wątpliwości materiału dowodowego stanowiącego potwierdzenie, że zamiarem W. W.

(1) było faktyczne świadczenie pracy na rzecz spółki P.W. (...) Sp. z o.o. za umówionym wynagrodzeniem, a nie jedynie stworzenie fikcyjnego tytułu do ubezpieczeń w zamiarze pozyskania korzystnych świadczeń z ubezpieczenia społecznego.

Na rozprawie w dniu 5 lipca 2022 roku odwołujący W. W. (1) podtrzymał złożone odwołanie i wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że jako pracownik P.W. (...) Sp. z o.o. podlega on obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, tj. emerytalnym, rentowemu, chorobowemu i wypadkowemu w okresie od dnia 2 lipca 2021 roku. Prezes Zarządu powyższej Spółki w osobie K. W. podzieliła stanowisko odwołującego. Natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł o oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Przedsiębiorstwo (...) Sp. z o.o. (dalej: (...) (...) Sp. z o.o.) powstało w 2017 roku. Siedziba Spółki mieści się w B. przy ulicy (...). Jedynym wspólnikiem spółki jest K. W., która to posiada 98 udziałów o łącznej wartości 4.900 złotych. Kapitał zakładowy spółki wynosi 5.000 złotych. Prezesem Zarządu tej Spółki jest K. W., a Wiceprezesem Zarządu – W. W. (1). Głównym przedmiotem działalności Spółki jest posadzkarstwo, tapetowanie i oblicowywanie ścian. W Spółce nie ma ustanowionej Rady Nadzorczej. (...) i jej obsługą prawną zajmuje się r.pr. A. F.. Spółka nie zawiera umów na wykonanie prac budowlanych (remontowych, wykończeniowych), wystawia jedynie faktury za wykonane prace.

(dowód: wydruk z KRS, k. 1 – 4 akt ZUS, k. 56 – 59 akt; zeznania Prezesa Zarządu – K. W., nagranie audio, k. 67 akt)

W. W. (1) urodził się w dniu (...). Zdobył wykształcenie zasadnicze zawodowe w zawodzie elektromechanika.

W 2016 roku uzyskał tytuł mistrza w zawodzie glazurnika i był uczestnikiem szkolenia mistrzowskiego w tym zawodzie. W 2017 roku uzyskał autoryzację techniczną w zakresie zastosowania produktów i systemów MAPEI, przeznaczonych do montażu mozaiki szklanej, płytek ceramicznych, spieków kwarcowych oraz wykonywania zespolonych powłok uszczelniających w pomieszczeniach mokrych oraz na balkonach i tarasach, odbył szkolenie z zakresu znajomości asortymentu oraz praktycznego montażu produktów marki Schedpol (produktów wyposażenia łazienek) oraz ukończył kurs pedagogiczny dla instruktorów praktycznej nauki zawodu.

W. W. (1) pozostaje z związku małżeńskim z K. W. (nazwisko panieńskie: K.). W dniu (...) roku zawarli oni umowę majątkową małżeńską, na podstawie której ustanowili ustrój rozdzielności majątkowej. J. K. (2) i J. K. (1) są teściami odwołującego.

W. W. (1) od wielu lat choruje na chorobę dwubiegunową afektywną i w związku z tym ma problemy z pamięcią. Posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 27 października 2020 roku, w którym został zaliczony do osób niepełnosprawnych w stopniu umiarkowanym z symbolem(...) do dnia 31 października 2022 roku, z ustalonym stopniem niepełnosprawności od dnia 31 maja 2019 roku ze wskazaniem do odpowiedniego zatrudnienia w warunkach chronionych i ze wskazaniem do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji, przez co rozumie się korzystanie z usług socjalnych, opiekuńczych, terapeutycznych i rehabilitacyjnych świadczonych przez sieć instytucji pomocy społecznej, organizacje pozarządowe oraz inne placówki.

(dowód: kserokopia dyplomu mistrzowskiego – k. 7 akt; kserokopia certyfikatu autoryzacji - k. 8 akt; dyplom - k. 10 akt; zaświadczenie uczestnictwa w szkoleniu - k. 11 akt; zaświadczenie o ukończeniu kursu - k. 12 akt; orzeczenie o stopniu niepełnosprawności - k. 15 akt; akt notarialny k. 27 – 28 akt; zeznania odwołującego W. W. (1), nagranie audio - k. 67 akt)

W dniu 2 lipca 2021 roku W. W. (1) podpisał z P.W. (...) Sp. z o.o. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – K. W. umowę o pracę na stanowisku glazurnika – płytkarza w pełnym wymiarze czasu pracy na czas nieokreślony od dnia 2 lipca 2021 roku za wynagrodzeniem 8.000 złotych brutto miesięcznie. Spółka nie ustanowiła pełnomocnika do podpisania umowy o pracę z W. W. (1).

Oprócz umowy o pracę w dniu 2 lipca 2021 roku W. W. (1) podpisał pisemny zakres czynności pracownika, zgodnie z którym do jego obowiązków na zajmowanym stanowisku miało należeć: izolacja, przygotowywanie ścian, podłóg, okien, obmiary, przygotowywanie podłoża (wyrównywanie, szpachlowanie, szlifowanie, gruntowanie), przygotowywanie materiałów (kleje, grunty, fugi, płytki, zaprawy wyrównujące), kładzenie płytek, glazury, terakoty, listew wykończeniowych, itp., wykańczanie powierzchni (fugowanie, zabezpieczanie, mycie, itd.) oraz sprzątanie po wykonanej pracy. W dniu 2 lipca 2021 roku W. W. (1) podpisał również kartę szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy, z której wynika, że przebył instruktaż ogólny, który przeprowadził w dniu 2 lipca 2021 roku główny specjalista ds. BHP mgr inż. H. K.. W dniu 2 lipca 2017 roku odwołujący został poddany badaniom lekarskim na podstawie skierowania na badania lekarskie wydane przez P.W. (...) Sp. z o.o. do pracy na stanowisku glazurnik, płytkarz i wobec braku przeciwwskazań zdrowotnych został uznany za zdolnego do wykonywania pracy na tym stanowisku do dnia 2 lipca 2024 roku.

Odwołujący został zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik Spółki (...) od dnia 2 lipca 2021 roku. Płatnik składek zadeklarował podstawę wymiaru składek: 7/2021 – 7.636,36 złotych, 8/2021 – 8.000 złotych, 9/2021 – 5.333,33 złotych, a w okresie 10/2021 – 12/2021 – 0 złotych.

W. W. (1) w dniu 21 września 2021 roku stał się czasowo niezdolny do pracy z powodu choroby. W okresie od dnia 21 września 2021 roku do dnia 23 października 2021 roku płatnik składek wypłacał mu wynagrodzenie chorobowe, a w dniu 24 października 2021 roku odwołujący złożył wniosek o wypłatę zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy. Pozostawał niezdolny do pracy do czerwca 2022 roku. Przebywał na oddziale dziennym psychiatrycznym Szpitala (...) (...)A. J. w B. przez okres 3 miesięcy (do czerwca 2022 roku). Nie otrzymał z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zasiłku chorobowego za ww. okres.

(dowód: orzeczenie lekarskie - k. 14 akt ZUS, k. 22 a.s.; umowa o pracę - k. 21 akt ZUS; zakres czynności pracownika - k. 42 – 43 akt ZUS - k. 25 – 26 akt; karta szkolenia wstępnego w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy - k. 44 akt ZUS, k. 23 a.s.; zeznania Prezesa Zarządu – K. W. - nagranie audio, k. 67 akt; zeznania odwołującego W. W. (1), nagranie audio, k. 67 akt)

W okresie wcześniejszym od dnia 1 grudnia 2017 roku do dnia 31 marca 2021 roku W. W. (1) był zatrudniony w P.W. (...) Sp. z o.o., przy czym w okresie od dnia 1 grudnia 2017 roku do dnia 31 grudnia 2020 roku w wymiarze ¼ etatu, a od dnia 1 stycznia 2021 roku do dnia 31 marca 2021 roku – w pełnym wymiarze czasu pracy z minimalnym wynagrodzeniem za pracę. Umowę o pracę W. W. (1) podpisał wówczas z E. F. (nieżyjącym już), który został ustanowiony pełnomocnikiem Spółki do zawarcia umowy o pracę z odwołującym. W okresie do dnia 7 stycznia 2019 roku do dnia 26 sierpnia 2019 roku odwołujący wykorzystał 182 dni okresu zasiłkowego, a w okresie od dnia 27 sierpnia 2019 roku do dnia 20 sierpnia 2020 roku pobierał świadczenie rehabilitacyjne.

(dowód: informacja ZUS - k. 7 akt ZUS; zeznania odwołującego W. W. (1), nagranie audio - k. 67 akt)

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie okoliczności bezspornych oraz na podstawie dokumentów zgromadzonych w sprawie, w tym w aktach organu rentowego, których to wiarygodność nie budziła wątpliwości, a których prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Przy czym przedłożone w sprawie dokumenty pracownicze odwołującego W. W. (1) - w ocenie Sądu Okręgowego - poświadczają wyłącznie to, że zostały podpisane oświadczenia o wskazanej treści. Podstawę ustalenia stanu faktycznego stanowiły częściowo również zeznania przesłuchanych w sprawie osób, w tym zeznania odwołującego W. W. (1) i zeznania Prezesa Zarządu spółki (...) (...) Sp. z o.o. – K. W. co do zakresu działalności tej Spółki. Sąd odmówił natomiast wiary tym zeznaniom ww. osób, w których to wskazywały one, że W. W. (1) faktycznie pracował od dnia 2 lipca 2021 roku na rzecz (...) (...) Sp. z o.o. Nie zostały bowiem przedłożone żadne wiarygodne dowody potwierdzające faktyczne realizowanie przez odwołującego zakresu obowiązków powierzonych mu na podstawie tej umowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie nie zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2022 r., poz. 1009) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, zastrzeżeniem art. 8 i 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami. Natomiast zgodnie z brzmieniem art. 11 ust. 1 i art. 12 ust. 1 ustawy systemowej pracownicy podlegają także obowiązkowo ubezpieczeniom chorobowemu i wypadkowemu. Obowiązek ubezpieczenia pracownika powstaje z chwilą nawiązania stosunku pracy. Przepis art. 13 pkt 1 ustawy przewiduje z kolei, że obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu podlegają osoby fizyczne od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku.

Wyjaśnienie pojęcia pracownika na gruncie prawa ubezpieczeń społecznych zostało zawarte w przepisie art. 8 ust. 1 cytowanej ustawy, który stanowi, że za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy. Pojęcie stosunku pracy o jakim mowa w jest równoznaczne z pojęciem stosunku pracy definiowanego przez art. 22 k.p. (por. post. SN z dnia 7 listopada 2019 r., I UK 26/19, LEX nr 2763816), który to przepis stanowi, że przez nawiązanie stosunku pracy pracownik zobowiązuje się do wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę, a pracodawca do zatrudniania pracownika za wynagrodzeniem. Stosunek pracy jest więc stosunkiem zobowiązaniowym zachodzącym między dwiema stronami, z których każda jest wobec drugiej strony jednocześnie zobowiązana i uprawniona do określonego świadczenia. Z nawiązaniem stosunku pracy wiążą się konsekwencje, do których między innymi należy podleganie obowiązkowemu pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu. Warunkiem sine qua non pracowniczego ubezpieczenia społecznego jest jednak istnienie ważnego stosunku pracy, o czym decyduje chociażby to, czy oświadczenia woli zawarte w umowie o pracę łączącej strony nie zawierają wad, które powodowałyby ich nieważność bądź bezskuteczność oraz czy do zawarcia umowy o pracę doszło zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa statuującymi szczególnie wymogi formalne w zakresie zawierania tego typu umów w stosunku do niektórych podmiotów.

Istota sporu zaistniałego w niniejszej sprawie koncentrowała się na prawnej ocenie ważności umowy o pracę z dnia 2 lipca 2021 roku zawartej pomiędzy odwołującym W. W. (1), a (...). (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B.. Organ rentowy twierdził bowiem, że umowa o pracę jako pozorna jest nieważna, a jej zawarcie motywowane było wyłącznie uzyskaniem przez W. W. (1) korzystnych dla niego świadczeń z ubezpieczenia chorobowego. Odwołujący zaś wywodził, że – wbrew twierdzeniom organu rentowego – faktycznie wykonywał pracę na rzecz ww. Spółki w ramach zawartej umowy o pracę, która to stanowi ważny tytuł do ubezpieczeń społecznych.

W ocenie Sądu Okręgowego umowa o pracę z dnia 2 lipca 2021 roku zawarta pomiędzy W. W. (1) a P.W. (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. jest bezwzględnie nieważna, ale z innych względów aniżeli powoływane przez organ rentowy. Bezsporne w sprawie było to, że umowa o pracę została zawarta pomiędzy tą Spółką, a jej członkiem zarządu (Wiceprezesem Zarządu w osobie W. W. (1)), przy czym osobą reprezentującą Spółkę i podpisującą w jej imieniu umowę o pracę była Prezes Zarządu – K. W. (żona odwołującego). Tymczasem Kodeks spółek handlowych, którego przepisy mają niewątpliwie zastosowanie również do powoda i (...) (...) Sp. z o.o., w art. 210 § 1 stanowi, że w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje rada nadzorcza lub pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników.

Na kanwie powyższej regulacji Sąd Apelacyjny w Białymstoku w orzeczeniu z dnia 24 stycznia 2018 roku w sprawie o sygn. akt III AUa 269/17 (LEX nr 2457464) stwierdził, że przepis art. 210 Kodeksu spółek handlowych ma charakter bezwzględnie obowiązujący, wobec czego zawarcie umowy w imieniu spółki przez inny podmiot niż określony tym przepisem, tj. radę nadzorczą lub pełnomocnika powołanego uchwałą wspólników, a członkiem zarządu uznać należy za bezwzględnie nieważną, przy czym nieważności tej nie można konwalidować. W orzecznictwie Sądu Najwyższego zostało zaprezentowane nieco mniej rygorystyczne stanowisko, które co prawda nie podważa skutku prawnego czynności prawnej w postaci nieważności umowy o pracę zawartej z pominięciem podmiotów wskazanych w art. 210 Kodeksu spółek handlowych, aczkolwiek dopuszcza możliwość powstania ważnego stosunku pracy w sposób konkludentny (dorozumiany). W wyroku z dnia 18 grudnia 2019 roku w sprawie o sygn. akt I PK 204/18 Sąd

Najwyższy wskazał, że podstawowym skutkiem niezastosowania się do zasad określonych w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych jest bezwzględna nieważność dokonanej czynności na podstawie art. 58 Kodeksu cywilnego (zob. A. Kidyba: Komentarz do Kodeksu spółek handlowych, LEX 2019). Ze względu na specyfikę stosunku pracy uregulowanego w Kodeksie pracy, a zwłaszcza ze względu na konsensualno – realny charakter umów o pracę, na zasadzie wyjątku, w kontekście zagadnienia nieważności umowy o pracę zawartej z naruszeniem art. 210 Kodeksu spółek handlowych, dopuszcza się nawiązywanie z członkami zarządu stosunku pracy w sposób dorozumiany. Strony mogą w pewnych przypadkach nawiązać stosunek pracy, i to na warunkach określonych w tej umowie, przez czynności konkludentne, w szczególności przez dopuszczenie pracownika do pracy. Należy jednak podkreślić, że ocena, czy z członkiem zarządu spółki została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów, do jakich zmierzały strony, a przede wszystkim od tego, czy nawiązanie stosunku pracy w ten sposób nie miało na celu obejścia prawa (art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych) oraz od zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy (zob. A. Kidyba: Komentarz do Kodeksu spółek handlowych, LEX 2019; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 czerwca 2010 r., I PK 16/10, LEX nr 607243). Skuteczne dopuszczenie pracownika – członka zarządu do pracy wymaga jednak, aby w spółce istniał organ lub pełnomocnik, o którym mowa w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych. Tylko bowiem dopuszczenie pracownika – członka zarządu do pracy za zgodą i wiedzą organu czy reprezentanta, o którym mowa w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych, może być uznane za skuteczne nawiązanie stosunku pracy, mimo nieważności umowy o pracę zawartej z naruszeniem art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych (zob. J. Jaruchowski: Zawarcie umowy o pracę z naruszeniem art. 210 k.s.h. (studium przypadku), Monitor Prawniczy 2012 nr 6, s. 334; E. Marszałkowska-Krześ, S. Krześ: Zawarcie umowy o pracę z członkiem zarządu spółki kapitałowej z naruszeniem art. 210 § 1 albo art. 379 § 1 k.s.h. (w:) Prawo handlowe XXI w., s. 593; S. Koczur: Zawarcie umowy o pracę z członkiem zarządu przez czynności konkludentne w obliczu naruszenia szczególnych zasad reprezentacji spółki kapitałowej, Przegląd Prawa Handlowego 2015 nr 6, s. 37 i n.). Nie chodzi przy tym o konwalidację pierwszej umowy o pracę, ale o zawarcie w sposób dorozumiany nowej umowy o pracę (por. wyr. SN z dnia 18 grudnia 2019 r., I PK 204/18, Legalis).

W niniejszej sprawie poza sporem pozostawało to, że w (...) (...) Sp. z o.o. nie było ustanowionego organu w postaci rady nadzorczej oraz że nie było powołanego uchwałą zgromadzenia wspólników tej Spółki pełnomocnika do zawarcia umowy o pracę z członkiem zarządu – W. W. (1). Oznacza to, że umowa o pracę w dniu 2 lipca 2021 roku zawarta pomiędzy W. W. (1) (jako członkiem zarządu spółki) a (...) (...) Sp. z o.o. z siedzibą w B. reprezentowaną przez Prezesa Zarządu – K. W., bez udziału pełnomocnika wyznaczonego uchwałą wspólników spółki do zawarcia przedmiotowej umowy (rada nadzorcza w Spółce nie była powołana) jest bezwzględnie nieważna i – jako taka – nie może rodzić skutków prawnych w postaci istnienia tytułu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Ponadto, mimo nieważności pisemnej umowy o pracę zawartej formalnie w dniu 2 lipca 2021 roku, niemożliwym jest w tym konkretnym przypadku przyjęcie, że do powstania stosunku pracy doszło w sposób dorozumiany przez dopuszczenie do pracy bądź poprzez przyjmowanie pracy przez Spółkę. Dla możliwości uznania, że stosunek pracy powstał na skutek czynności konkludentnych konieczne jest bowiem, aby w spółce istniał organ lub pełnomocnik, o którym mowa w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych, a w P.W. (...) Sp. z o.o. podmiotu takiego bezsprzecznie nie było.

Wbrew twierdzeniom odwołującego W. W. (1) i Prezesa Zarządu Spółki – K. W., konieczności spełnienia wymogu przewidzianego w treści art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych nie niweluje fakt, że dotychczasowy pełnomocnik spółki w osobie E. F. zmarł. W takiej sytuacji istniała bowiem konieczność ustanowienia innego pełnomocnika, czego jednak Spółka z niewiadomych względów nie uczyniła. Nieprzekonywujące w tej kwestii pozostają również twierdzenia w/wym., że nie wiedzieli oni o konieczności ustanowienia pełnomocnika dla skutecznego zawarcia umowy o pracę pomiędzy członkiem zarządu a Spółką (...), tym bardziej, że – jak sami wskazali – Spółka posiada obsługę prawną w osobie r.pr. A. F., która z pewnością z uwagi na charakter wykonywanej profesji posiada niezbędną wiedzę w tej kwestii. Co więcej, W. W. (1) w okresie wcześniejszym był już związany z tą Spółką umową o pracę i także pełnił funkcję członka jej zarządu. Umowa o pracę została wówczas zwarta ze Spółką reprezentowaną przez pełnomocnika upoważnionego do dokonania tej czynności w trybie art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych.

Wyprzedzając niejako argumentację odwołującego nie można też przyjąć, aby pełnomocnikiem wskazanym w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych był Prezes Zarządu Spółki w osobie K. W.. Jeżeli w spółce nie ma rady nadzorczej, w umowie między spółką a członkiem zarządu oraz w sporze z nim spółkę reprezentuje specjalny pełnomocnik powołany uchwałą zgromadzenia wspólników (art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych), a nie członek zarządu uprawniony do reprezentowania spraw spółki. Pełnomocnik ten określany jest mianem pełnomocnika organizacyjnego (korporacyjnego). O szczególnym charakterze pełnomocnictwa przewidzianego w art. 210 § 1 Kodeksu spółek handlowych świadczy również ograniczony zakres kompetencji, albowiem pełnomocnictwem tym objęte są tylko czynności prawne i spory, w których kontrahentem spółki jest jej członek zarządu. Pełnomocnik spełnia we wskazanym zakresie niejako funkcję zastępczego zarządcy w celu wykonania ściśle oznaczonych czynności, które co do zasady należą do kompetencji zarządu jako organu spółki.

Już tylko na marginesie, odnosząc się do argumentacji organu rentowego powoływanej w treści zaskarżonej decyzji i w toku postępowania sądowego, wskazać należy, że nawet gdyby całkiem hipotetycznie uznać (co jednak nie ma miejsca w przedmiotowej sprawie), że strony zawarły ważną umowę o pracę, to jednak postępowanie dowodowe przeprowadzone w sprawie nie daje podstaw do przyjęcia, ażeby odwołujący W. W. (1) faktycznie wykonywał czynności powierzone mu w ramach obowiązków pracowniczych. Do ustalenia, że doszło do powstania pomiędzy stronami stosunku pracy nie jest bowiem wystarczające spełnienie warunków formalnych zatrudnienia, takich jak samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale konieczne jest faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p., a więc to czy strony miały zamiar wykonywać obowiązki stron stosunku pracy i to rzeczywiście czyniły (por. post. SN z dnia 26 sierpnia 2020 r., III UK 372/19, LEX nr 3063074). Odwołujący nie przedłożył miarodajnych dowodów, z których wynikałoby bezsprzecznie, że pracę taką rzeczywiście realizował i aby odbywało się to w ramach stosunku pracy łączącego go ze spółką. Zarówno odwołujący, jak i Prezes Zarządu Spółki VESTA wprawdzie wskazywali, że odwołujący wykonywał prace wykończeniowe na rzecz szeregu podmiotów, aczkolwiek (poza dwoma podmiotami) nie potrafili podać ich nazw, ani też nie przedłożyli żadnych dokumentów (m.in. faktur, zleceń, ofert), które potwierdzałyby fakt wykonywania pracy. Samo powoływanie się na wykonywanie prac remontowych w mieszkaniu teściów – J. i J. K. (1) nie świadczy jeszcze o tym, że odwołujący czynności te wykonywał w ramach stosunku pracy i w okresie objętym stosunkiem pracy. Natomiast fakt wykonywania pracy na rzecz (...) HANDEL Sp. z o.o. czy (...) nie został w żaden sposób wykazany. O ile Sąd nie kwestionuje kwalifikacji odwołującego do wykonywanych prac glazurnika/płytkarza, to jednak możliwość rzeczywistego wykonywania obowiązków powierzonych na podstawie umowy o pracę wydaje się wysoce wątpliwe chociażby z uwagi na stan zdrowia odwołującego, który to jest osobą niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym od dnia 31 maja 2019 roku ze wskazaniem do odpowiedniego zatrudnienia w warunkach chronionych i ze wskazaniem do korzystania z systemu środowiskowego wsparcia w samodzielnej egzystencji. Odwołujący od wielu lat choruje na chorobę dwubiegunową afektywną i ma problemy z pamięcią. Trudno więc uznać, aby był on w stanie wykonywać pracę w pełnym wymiarze czasu pracy bez zapewnienia odpowiednich warunków pracy dostosowanych do stanu jego zdrowia. Nie zmienia tego okoliczność, że orzeczeniem z dnia 2 lipca 2021 roku został uznany za zdolnego do pracy. Nie wiadomo bowiem, czy odwołujący ujawnił przed lekarzem medycyny pracy wszystkie okoliczności niezbędne dla prawidłowej oceny stanu jego zdrowia.

Zgodnie z treścią art. 83 § 1 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone drugiej stronie za jej zgodą dla pozor. Jeżeli oświadczenie takie zostało złożone dla ukrycia innej czynności prawnej, ważność oświadczenia ocenia się według właściwości tej czynności. Pozorność w rozumieniu art. 83 § 1 k.c. wyraża się w szczególności w zamiarze stworzenia okoliczności mających na celu zmylenie osób trzecich. Istotne znaczenie ma tu niezgodność między pierwotnym aktem woli, a jego uzewnętrznieniem. Innymi słowy, umowa o pracę jest zawarta dla pozor i nie może w związku z tym stanowić tytułu do objęcia pracowniczym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przy składaniu oświadczeń woli obie strony mają świadomość, że osoba określona w umowie jako pracownik nie będzie świadczyć pracy, a pracodawca nie będzie korzystać z jej pracy, czyli gdy strony z góry zakładają, że nie będą realizowały swoich praw i obowiązków wypełniających treść stosunku pracy. W ocenie Sądu Okręgowego analiza okoliczności niniejszej sprawy prowadzi do wniosku, że wysoce prawdopodobnym jest twierdzenie organu rentowego, że przez podpisanie umowy o pracę,

strony tej umowy zmierzały do stworzenia fikcyjnego tytułu do ubezpieczeń społecznych celem pozyskania przez odwołującego W. W. (1) korzystnych dla niego świadczeń. Aczkolwiek z punktu rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okoliczność ta miała znaczenie drugorzędne.

Decydujące znaczenie dla rozstrzygnięcia sporu miało bowiem niespełnienie formalnych wymogów zawarcia umowy o pracę prowadzące do jej bezwzględnej nieważności. Skoro pomiędzy odwołującym W. W. (1) a (...) (...) Sp. z o.o. nie została skutecznie zawarta umowa o pracę z braku organu bądź osoby upoważnionej w imieniu tej Spółki do zawarcia umowy o pracę, ani też nie można uznać, aby doszło do powstania stosunku pracy w sposób konkludentny, brak jest tytułu prawnego do objęcia odwołującego obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi od dnia 2 lipca 2021 roku. Dlatego też brak było podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji w kształcie żądanym w odwołaniu albowiem decyzja odpowiada prawu.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy - na podstawie art. 477¹⁴ § 1 K.p.c. - oddalił odwołanie, o czym orzekł w punkcie 1 sentencji.

O kosztach postępowania Sąd postanowił na podstawie art. 98 § 1 K.p.c., zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, który to przepis stanowi, że strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony (koszty procesu). W myśl art. 98 § 3 K.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. do niezbędnych kosztów procesu strony reprezentowanej przez radcę prawnego zalicza się wynagrodzenie, jednak nie wyższe niż stawki opłat określone w odrębnych przepisach i wydatki jednego adwokata, koszty sądowe oraz koszty nakazanego przez sąd osobistego stawiennictwa strony. Zgodnie zaś z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 265) stawki minimalne wynoszą 180 złotych w sprawach o świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego i zaopatrzenia emerytalnego oraz w sprawach dotyczących podlegania ubezpieczeniom społecznym.

Skoro odwołanie W. W. (1) zostało oddalone, jako strona przegrywająca spór, jest on zobowiązany do zwrotu poniesionych przez organ rentowy kosztów zastępstwa procesowego w sprawie zgodnie ze stawką minimalną w kwocie 180 złotych.

Mając powyższe na względzie Sąd Okręgowy - na podstawie cytowanych przepisów - postanowił jak w punkcie 2 sentencji.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt VI U 434/22

ZARZĄDZENIE

1. Odnotować;
2. Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć odwołującemu W. W. (1);
3. Akta sprawy przedłożyć za 21 dni bądź wcześniej z wpływem.

B., dnia lipca 2022 roku

Sędzia Janusz Madej